



**Crna Gora**  
**Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma**  
**Direktorat za industrijski regionalni razvoj**

Adresa: Rimski trg 46  
81000 Podgorica Crna Gora  
tel: + 382 20 482 312

[www.gov.me/mek](http://www.gov.me/mek)

## **PROGRAM ZA RAZVOJ I PROMOCIJU ZANATSTVA ZA 2023. GODINU**

**Podgorica, mart 2023. godine**

## 1. UVOD

Već duži vremenski period jasno je vidljiva opravdanost za kreiranjem programa koji će uticati na razvoj i promociju zanatstva kao jednog od faktora privrednog razvoja, sa fokusom na poboljšanje konkurentnosti zanatlija, njihovog boljeg pozicioniranja na tržištu i promociju proizvoda, kako na domaćem i regionalnom tako i na međunarodnom tržištu.

Kroz već uspostavljen i prepoznat mehanizam finansijske podrške sektoru zanatstva, koji se dodatno unapređuje i nadograđuje, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma (u daljem tekstu „Ministarstvo“) će se, sa ciljem daljeg osnaživanja zanatske aktivnosti kroz nabavku opreme namijenjenih za obavljanje zanatske djelatnosti, kao i kroz pružanje finansijske podrške za organizaciju i učestvovanje na domaćim/međunarodnim sajmovima i manifestacijama i u ovoj godini posvetiti sprovođenju Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2023. godinu.

Kao i prethodne godine, sa ciljem smanjenja i eliminisanja administrativnih barijera, sam proces prijave će biti u potpunosti digitalizovan, kako bi se smanjili „suvišni“ koraci u podnošenju i obradi primljenih zahtjeva i kako bi se uspostavila brža i efikasnija elektronska komunikacija između podnosilaca zahtjeva - (u daljem tekstu „zanatlija“) i obrađivača zahtjeva – Ministarstva.

## 2. OPIS STANJA

U cilju oživljavanja i snažnije afirmacije zanatske djelatnosti, prepoznata je potreba za dalje unapređenje institucionalnog i finansijskog okvira za razvoj ovog segmenta privrede. Obezbjedenjem uslova za adekvatno funkcionisanje Komore, kao krovne institucije za zaštitu i unapređenje zanata i zastupanje zajedničkih interesa zanatlija, kreiran je neophodan osnov za realizaciju daljih aktivnosti na izmjeni zakonskog okvira i njegovog usklađivanja sa relevantnim EU propisima, kao i programskih aktivnosti finansijske podrške.

Finansijska podrška za zanatlije predstavlja važan segment aktivnosti Ministarstva, uz neophodan participativan odnos i aktivnu ulogu JU Zanatske Komore Crne Gore (u daljem tekstu „Komora“). U tom smislu, od strane Ministarstva se u prethodnom periodu sprovodila realizacija programskih aktivnosti za razvoj zanatstva kroz pružanje finansijske podrške zanatlijama, kroz omogućavanje nabavke opreme za obavljanje zanatske djelatnosti. Ipak, ista nije dala zadovoljavajuće efekte tokom implementacije, prvenstveno usljed lošeg odziva zanatlija, što nameće potrebu dodatnog angažovanja od strane Komore na intenzivnijem animiranju članstva, ali i dodatno proširenje i diversifikaciju programske podrške od strane Ministarstva.

Kako bi se podstakla razvojna komponenta biznisa i smanjile regionalne razlike a istovremeno doprinijelo povećanju produktivnosti zanatlija koji posluju u manje razvijenim opštinama Crne Gore, Programom su i ove godine predviđeni posebni intenziteti finansijske podrške usmjereni prvenstveno na razvoj jedinica lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% . Takođe, prepoznajući i potrebu za ekonomskom osnaživanju žena, usljed otežanog pristupa finansijskim sredstvima, nedostatka odgovarajuće kreditne istorije i mogućnosti obezbjeđenja odgovarajućeg kolaterala, kako bi se olakšalo njihovo poslovanje, ka ovim ciljnim grupama će biti usmjerene posebne podsticajne finansijske mjere podrške.

### 3. OPERATIVNI CILJEVI

Ključni cilj Programa je podsticanje razvoja crnogorskih zanata kroz pružanje finansijske podrške za nabavku opreme i alata namijenjenih za obavljanje zanatske djelatnosti kao i organizacije i učestvovanja na domaćim i međunarodnim sajmovima i manifestacijama. Imajući u vidu važnost podsticanja razvoja zanatstva kao i potrebu za konstatnim unapređivanjem u ovoj oblasti, neophodno je kontinuirano ulagati u poboljšanje privrednog ambijenta. Takođe, važno je istaći da žene i mladi predstavljaju kategoriju koja svojom kreativnošću i aktivnošću u velikoj mjeri mogu doprinijeti unapređenju zanatske djelatnosti, stoga ovoj ciljnoj grupi treba pružiti dodatni podsticaj.

Operativni ciljevi Programa se odnose na:

- povećanje broja registrovanih zanatlija u JU Zanatska komora,
- jačanje konkurentnosti postojećih zanatlija,
- jačanje preduzetništva žena i mladih;
- podsticanje pokretanja sopstvenog biznisa;
- promocija crnogorskih zanatskih proizvoda u zemlji i šire.

Realizacija Programa će doprinijeti većem broju registrovanih zanatlija u Komori, u skladu sa čim je i utvrđen indikator učinka:

<b>Indikator učinka iz SPRV</b>	<b>Polazna vrijednost - 2022.g</b>	<b>Prelazna vrijednost - 2023.g</b>	<b>Prelazna vrijednost - 2024.g</b>	<b>Ciljna vrijednost - 2025.g</b>
Broj registrovanih zanatlija u JU Zanatska komora	51- izvor JU Zanatska komora CG	+50%	+80%	100%

### 4. AKTIVNOSTI ZA REALIZACIJU OPERATIVNIH CILJEVA

#### 4.1. Predmet Programa

Program podrazumijeva finansijsku podršku<sup>1</sup> koja je bazirana na principu refundacije, i to na način da zanatlija finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, nakon čega mu se po podnošenju dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava za realizaciju aktivnosti, od strane Ministarstva odobrava povraćaj dijela troškova.

<sup>1</sup> Mjere sadržane u Programu se dodjeljuju kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8), sadržane u Pravilniku o listi pravila državne pomoći ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 02/15, 38/15, 020/16, 033/20, 038/20, 053/20, 098/20, 130/20, 044/21, 107/21 i 131/21) pri čemu se podrazumijeva da iznos de minimis državne pomoći koji se dodjeljuje pojedinačnom korisniku ne smije preći 200.000, 00€ u trogodišnjem fiskalnom periodu.

Program se sastoji od dvije komponente u okviru kojih se dodjeljuje finansijska podrška za sljedeće aktivnosti:

### **I. Nabavka opreme**

Nabavka nove i/ili polovne opreme (ne starije od pet godina) i specijalizovanih alata, koji su u funkciji kreiranja i promocije proizvoda i/ili usluge za obavljanje zanatske djelatnosti.

### **II. Promocija zanata**

Organizacija i učestvovanje na domaćim i međunarodnim sajmovima i manifestacijama, kao i dizajn i izrada promotivnog materijala.

## **4.2. Finansijski okvir**

**Ukupan budžet za realizaciju Programa iznosi 175.000,00 €.**

**Za povraćaj troškova** u okviru Programa može se podnijeti zahtjev za aktivnosti koje su realizovane u periodu **od 01.01.2023. godine do 30.09. 2023. godine.**

**Odobrena podrška može pokrivati do 70% opravdanih troškova u okviru prve komponente, odnosno do 10.000,00 € bez PDV-a po zanatliji za aktivnosti koje se odnose na vrijednost opreme i do 50% opravdanih troškova, odnosno do 6.000,00 € bez PDV-a po zanatliji, za učešće na međunarodnom sajmu, a iznos do 4.000,00 € bez PDV se može dodijeliti za učešće na domaćem sajmu u okviru druge komponente Programa.**

**Za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% primijeniće se podrška koja uvažava regionalni aspekt i razvrstavanje JLS prema indeksu razvijenosti<sup>2</sup> na način što će se uvećati procenat bespovratnih sredstava za dodatnih 10% za zanatlije koje posluju u sljedećim opštinama: Petnjica, Andrijevića, Gusinje, Plav, Rožaje, Tuzi, Berane, Bijelo Polje, Šavnik, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Plužine, Ulcinj, Bar, Žabljak, Cetinje, Nikšić, Danilovgrad, dok se maksimalno dozvoljeni iznosi neće mijenjati.**

**Ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola ili je u pitanju preduzetnica kao i ukoliko je zanatlija osoba koja ima do 35 godina starosti, intenzitet podrške se uvećava za dodatnih 5% dok se maksimalno dozvoljeni iznosi neće mijenjati.**

Uslov je da u posljednjih šest mjeseci do dana objavljivanja Javnog poziva nije bilo promjena u strukturi vlasništva, kao i u promjeni adrese sjedišta Društva u okviru druge JLS kojim bi se obezbijedio uvećani iznos podrške.

**Maksimalni iznos odobrene podrške po zanatliji za obje komponente iznosi 12.000,00 €.**

**Napomena:** primjeri u nastavku se odnose na prvu komponentu tj. finansiranje dijela troškova za nabavku opreme. Isti princip se primjenjuje i na drugu komponentu tj. finansiranje dijela troškova za organizaciju i učestvovanje na domaćim i međunarodnim sajmovima.

---

<sup>2</sup> Indeks razvijenosti u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave (Sl.list CG 151/22); Zakon o regionalnom razvoju (Sl. list CG 20/11 i 20/15 i 47/19).

**Primjer 1:**

Nabavka opreme koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti iznad 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 12.000,00 € + PDV 21% = 14.250,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 12.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 8.400,00 €; PDV se ne smatra opravdanim troškom.

**Primjer 2:**

Nabavka opreme/alata koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% uz uvećan procenat bespovratnih sredstava za dodatnih 10%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 12.000,00 € + PDV 21% = 14,250,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 12.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 10%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 9.600,00 €;
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

**Primjer 3:**

Nabavka opreme/alata koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije u čijoj osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola ili je u pitanju preduzetnica kao i ukoliko je zanatlija osoba koja ima do 35 godina starosti, intenzitet podrške se uvećava za dodatnih 5%.

(i) zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti iznad 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 12.000,00 € + PDV 21% = 14.250,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 12.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 5%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 9.000,00 €;
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

(ii) zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti ispod 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 12.000,00 € + PDV 21% = 14.250,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 12.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 15%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 10.200,00 € (od čega se može isplatiti 10.000,00 € što iznosi maksimalan iznos za finansiranje dijela troškova za nabavku opreme, u okviru prve komponente);
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

**Tabela aktivnosti i troškova za koje mogu biti odobrena sredstva**

	Aktivnosti za koje se može odobriti finansijska podrška	Opravdani troškovi	Prateća dokazna dokumentacija
1.	Nabavka opreme/mašina/alata namijenjenih za obavljanje zanatske djelatnosti <sup>3</sup>	Troškovi opreme/mašine/alati	Fotografije mašine/opreme/alata za kreiranje i promociju proizvoda/vršenje usluge
2.	Učešće na domaćim/ međunarodnim sajmovima  a) organizacija individualnog štanda/organizacija zajedničkog štanda <sup>4</sup>  b) Izrada promotivnih materijala: -brošure, -katalozi, -izrada promotivnog video i DVD materijala/ prezentacije	-Troškovi zakupa prostora, dizajn i izrada štanda, uključujući troškove pratećih usluga  -Troškovi puta, smještaja vezani za učešće zanatlija (do 2 lica) na planiranom sajmu  -Troškovi dizajna, fotografije, prevođa, ilustracije, troškovi štampe, troškovi video i DVD produkcije/ prezentacije	- Potvrda od organizatora sajma o zakupu prostora (faktura) - Fotokopija ili fotografije dizajna štanda (faktura za dizajn i izradu štanda)  - Ponuda/profaktura za putne troškove (karta, smještaj) izdata od strane organizatora putovanja-agencije/predstavništva avio kompanije, hotela  - Primjerak promotivnog materijala (sa prevodom u slučaju da je pripremljen za strana tržišta)  - Primjerak materijala na DVD

U okviru Javnog poziva za dodjelu finansijske podrške (nabavka opreme/promocija zanata), zanatlija može da podnese jednu prijavu za jednu ili obje komponente Programa.

Sredstva se NE mogu koristiti za finansiranje:

- Troškova koji se direktno odnose na proizvodnju i distribuciju proizvoda (troškovi izrade proizvoda, transportni troškovi, troškovi kapitalnih investicija, troškovi administracije i obaveze prema trećim licima, amortizacije, plaćanje kamata, bankarskih troškova, komisionih plaćanja, sličnih troškova koji se odnose na sprovođenje ugovora, provizija i sl.);
- Nabavke putničkih, teretnih i komercijalnih vozila;
- Troškova nabavke ugradne opreme (klima uređaji, ventilatori, alarmni sistemi i sl.);
- Istih aktivnosti koje su već podržane od strane drugih institucija;
- Sponzorstava za učešće na radnim seminarima, konferencijama, kongresima;
- Posjeta kupcima na stranim tržištima;
- Posjeta sajmovima bez izlaganja proizvoda.

**Napomena:** Troškovi nabavke opreme (carinski i administrativni troškovi, špedicija, skladištenje i manipulacija, montaža i instaliranje opreme, obuke i sl.) padaju na teret samog zanatlije i neće biti predmet refundacije od strane Ministarstva.

<sup>3</sup> Oprema koja je predmet subvencije mora biti namijenjena za profesionalnu upotrebu odnosno mora biti u skladu sa djelatnošću zanatlije. Oprema ne može biti nabavljena od fizičkog lica, kao ni od trećeg lica koje čini povezano lice sa kupcem, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

<sup>4</sup> Pruža se mogućnost organizacije individualnih, kao i zajedničkih štandova zanatlija iz iste djelatnosti. U slučaju organizacije zajedničkog nastupa potrebno je identifikovati nosioca aktivnosti ispred svih zanatlija, koji podnosi potrebnu dokumentaciju za učešće u Programu, kao i definisati međusobna prava i obaveze.

## 5. PROCEDURA SPROVOĐENJA PROGRAMA

### 5.1. Raspisivanje Javnog poziva

Nakon usvajanja Programa od strane Vlade Crne Gore, Ministarstvo će raspisati Javni poziv za učešće u Programu koji sadrži osnovne informacije, uslove za podnošenje prijave, način podnošenja prijave, rokove i ostale relevantne informacije.

Javni poziv se sprovodi kao otvoreni postupak s krajnjim rokom dostavljanja prijave za učešće od strane zanatlija do 30. septembra 2023. godine do 15:00h. Zanatlije, za koje je donijeta odluka o odobrenju pomoći, u obavezi su da dostave finalni izvještaj o realizovanoj aktivnosti sa pratećom dokaznom dokumentacijom do roka definisanog Programom. Nakon sprovedenog monitoringa, Komisija predlaže Rješenje o refundaciji opravdanih troškova.

U slučaju potrebe za obustavljanjem ili zatvaranjem Poziva prije nego što je predviđeno, Ministarstvo će objaviti informaciju na web adresi Ministarstva, u kojoj će navesti razloge.

### 5.2. Uslovi za učešće

Pravo učešća u Programu imaju zanatlije koji su upisani u Registar zanatlija kod JU Zanatska komora ili su prijavljeni organu lokalne uprave nadležnom za poslove privrede, čija je pretežna djelatnost obavljanje jednostavnog ili složenog zanata, u skladu sa Odlukom o utvrđivanju zanata, djelatnosti sličnih zanatu i liste jednostavnih i složenih zanata ("Sl. list Crne Gore", br. 63/10) i koji su registrovani u Centralnom registru privrednih subjekata u skladu sa Zakonom o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", br. 065/20, 146/21), Uredbom o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 16/14.) i Zakonom o računovodstvu („Sl. list RCG“, br. 52/16, 145/21) i koja:

- Posluju 100% u privatnom vlasništvu i imaju sjedište na teritoriji Crne Gore;
- Imaju predate zvanične finansijske izvještaje za 2022. godinu, u zakonski predviđenom roku ili im je Rješenjem Uprave prihoda i carina odobren produžetak roka za predaju finansijskih izvještaja;
- Za zanatlije koje nisu u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje, potrebno je da je preduzetnik, koji plaća poreze i doprinose po stvarnom dohotku ili u paušalnom iznosu, podnio GPPFL obrazac za 2022. godinu, odnosno ZPO obrazac za 2023. godinu;
- Redovno izvršavaju obaveze plaćanja poreza i doprinosa na lična primanja, poreza na dobit pravnih lica i poreza na dodatu vrijednost, odnosno redovno izmiruju reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Sl. list CG", broj 83/16), Uredbi o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja ("Sl. list CG", broj 57/18) i Uredbi o uslovima za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja ("Sl. list CG", broj 27/2020, 50/2020, 015/2021)<sup>5</sup>;
- Za iste aktivnosti nisu koristili sredstva finansijske pomoći iz državnog i/ili lokalnog budžeta ili međunarodnih institucija/programa i drugih donatora u posljednje 3 godine;

---

<sup>5</sup> Poreski obveznici koji imaju rješenja o preusmjeru sredstava na jedinstveni račun, a ista još uvijek nisu realizovana na analitičkoj evidenciji obveznika, smatraju se redovnim poreskim obveznicima.

- Nijesu u obavezi povraćaja nezakonito primljene državne pomoći;
- Nijesu u postupku stečaja ili likvidacije;
- Čiji osnivač i/ili odgovorno lice u pravnom licu se ne nalazi u kaznenoj evidenciji za prekršaje iz oblasti privrednog kriminala;
- Nisu u finansijskim poteškoćama<sup>6</sup> (u smislu Uredbe o opštem zajedničkom izuzeću) u skladu sa pravilima o dodjeli državne pomoći).
- U slučaju da privredno društvo i osnivač društva imaju učešće veće od 20% u vlasničkoj strukturi drugog privrednog subjekta (povezana lica)<sup>7</sup>, ne mogu podnijeti zahtjev za oba privredna društva.

**Programom nijesu obuhvaćene sljedeće djelatnosti:** primarna poljoprivredna proizvodnja; proizvodnja čelika, sintetičkih vlakana i vađenje uglja; brodogradnja; proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda; proizvodnja i prodaja vojne opreme ili usluga; trgovina; građevinarstvo (u dijelu izgradnje gotovih stambeno-poslovnih jedinica); ugostiteljski objekti koji isključivo pružaju usluge točenja pića; djelatnosti izdavanja novina i drugih povremenih izdanja, djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog i televizijskog programa, djelatnosti novinskih agencija, kao i uslužnih djelatnosti agencija za marketing i odnosa s javnošću; saobraćaj; prodajni auto saloni; proizvodnja i promet bilo kojih proizvoda ili aktivnosti koje se smatraju nezakonite ili štetne po okolinu i opasne za ljudsko zdravlje; igre na sreću; proizvodnja duvanskih proizvoda; alkoholna pića (izuzev proizvodnje vina i voćnih rakija); nemoralne i nelegalne aktivnosti.

### 5.3. Podnošenje prijava i potrebna dokumentacija

Prijavna dokumentacija za učešće u Programu će biti objavljena na web stranici Ministarstva, [www.gov.me/mek](http://www.gov.me/mek). Sve informacije i stručna pomoć vezana za Program, način prijave i potrebne dokumentacije mogu se dobiti putem e-mail adresa nosilaca Programa i putem forme na portalu <https://biznis.gov.me>.

Podnošenje prijava i prateće dokumentacije vršiče se preko online platforme korišćenjem digitalnog sertifikata, uz korisničko uputstvo o načinu prijave koje će se naći na web stranici Ministarstva [www.gov.me/mek](http://www.gov.me/mek). U slučaju nastanka tehničkih problema na radu Platforme za podnošenje prijava i zahtjeva za refundaciju, prijem istih će se vršiti preko arhive Ministarstva o čemu će zanatlije biti obaviještene na web stranici [www.gov.me/mek](http://www.gov.me/mek).

Krajnji rok za dostavljanje prijava/zahtjeva od strane zanatlija je **30. septembar 2023. godine do 15:00h**, dok je krajnji rok za podnošenje finalnih izvještaja/ zahtjeva za refundaciju odobrenih aktivnosti **1. novembar 2023. godine do 15:00h**,

<sup>6</sup> U slučaju društva sa ograničenom odgovornošću ako je više od polovine njegovog upisanog osnovnog kapitala izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka. To se događa kada se odbijanjem akumuliranih gubitaka od rezervi (i svih drugih elemenata koji se generalno smatraju dijelom sopstvenih sredstava društva) dobije negativan kumulativni iznos koji prelazi polovinu upisanog osnovnog kapitala.

U slučaju društva u kojem barem neki članovi imaju neograničenu odgovornost za dug društva : ako je više od polovine njegovog kapitala prikazanog u finansijskim izvještajima društva izgubljeno zbog akumuliranih gubitaka.

Ako je privredno društvo predmet opšteg postupka zbog insolventnosti ili ispunjava kriterijume u skladu sa domaćim pravom da se protiv njega na zahtjev povjerilaca pokrene opšti postupak zbog insolventnosti.

U slučaju privrednog društva koje nije MSP ako je tokom posljednje dvije godine: i odnos knjigovodstvenog duga prema kapitalu privrednog društva bio veći od 7,5 i ii EBITDA koeficijent pokriva kamata privrednog društva bio niži od 1,0.

Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", broj 65/20, član 32);

<sup>7</sup> Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", broj 65/20, član 32);



### **Prijavna dokumentacija:**

Zanatlija pristupa popunjavanju **elektronskih obrazaca** koji čine dio obavezne opšte dokumentacije.

1. Prijavni formular;
2. Izjava zanatlije o prihvatanju uslova Programa;
3. Izjava o povezanim licima;
4. Izjava o zajedničkom nastupu na sajmu;
5. Obrazac kojim se potvrđuje da zanatlija nije u finansijskim poteškoćama;

Pored gore navedene opšte dokumentacije potrebno je dostaviti i:

- Ponudu/profakturu/fakturu pružaoca usluga za realizaciju aktivnosti odnosno nabavku opreme/usluga sa detaljnim opisom i troškovima (potpisana i ovjerena);

### **5.4. Razmatranje podnešenih prijava**

U cilju implementacije i praćenja realizacije Programa, Ministarstvo će formirati Komisiju koja vrši administrativnu provjeru primljenih prijava, pribavlja dodatne podatke/dokumentaciju po službenoj dužnosti, obrađuje dostavljene prijave, i predlaže donošenje odluke o odobrenju/odbijanju prijava.

U razmatranje uzeće se prijave koje sadrže potpunu dokumentaciju i ispunjavaju uslove Javnog poziva. Komisija zadržava pravo da provjeri tačnost navedenih podataka za koje ovlašćeno lice podnosi pisanu izjavu i omogući podnosiocu iste da ih u roku od 7 dana (od dana utvrđivanja nedostatka<sup>8</sup> prijave) otkloni. Komisija zadržava pravo da evidentira neprihvatljive troškove i iste isključi iz predloga za refundaciju sredstava, ukoliko isti nijesu u skladu sa opravdanim troškovima.

Zanatlije će biti obaviještene putem notifikacije koju budu primili kroz elektronski sistem o odobrenju/odbijanju prijave. U slučaju pozitivnog rješavanja prijave, a po osnovu priložene dokumentacije, zanatlija pristupa potpisivanju Ugovora o sufinansiranju sa Ministarstvom, kojim se definišu međusobna prava i obaveze između potencijalnog korisnika i davaoca državne pomoći. Takođe, Ugovorom se definišu i rokovi do kada zanatlija kao potencijalni korisnik državne pomoći treba da izvrši projektne aktivnosti koje su odobrene od strane Komisije, kao i do kada da dostavi sve ostale neophodne dokaze. Isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije, nakon sprovedenog monitoringa, a pošto je projektna aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija o realizaciji, kao i dokaz o utrošku sredstava.

Komisija razmatra zahtjeve po **redoslijedu prispjeca**. Za pozitivno riješene zahtjeve, donijeće se Rješenje kojim će se odobriti isplata finansijske pomoći. Ukoliko dostavljena dokazna dokumentacija nakon završetka aktivnosti nije u skladu sa opravdanim troškovima, Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava.

**Ministarstvo zadržava pravo da Javni poziv zaključi i prije roka, 30. septembra 2023. godine o čemu će se objaviti informacija na zvaničnom web site-u Ministarstva.**

---

<sup>8</sup> dopuna potrebne projektne dokumentacije i otklanjanje tehničkih nedostataka; izmirivanje poreskih obaveza uz dostavljanje dokazne dokumentacije, kao i druge dokumentacije za koju se utvrdi kao neophodna.

Nakon realizacije planiranje aktivnosti, zanatlija podnosi sljedeću dokumentaciju za refundaciju sredstava kojom dokazuje da je realizovao aktivnost nabavke opreme i/ili učešća na međunarodnom/domaćem sajmu i/ili izrade promotivnog materijala i to:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Original ili ovjerena fotokopija računa/fakture/ugovora od dobavljača opreme (carinske deklaracije i sl.)
- Ponuda/faktura pružaoca usluge za realizaciju aktivnost/usluga sa detaljnim opisom i troškovima (potpisana i ovjerena),
- Dokazna dokumentacija o realizovanoj aktivnosti/nabavci opreme (fotografije opreme/mašine/alata u funkciji obavljanja djelatnosti/vršenja usluge, potvrda od sajma o zakupu prostora, fotokopija ili fotografije dizajna štanda, primjerak promotivnog materijala i sl.),
- Dokazi o izvršenom plaćanju (Swift, izvodi o plaćanju sa bankarskog računa zanatlje, ovjereni od banke, itd.),
- Kopija kartona deponovanih potpisa,
- Potvrda da je navedeni žiro račun (iz KPD) aktivan, izdata od strane poslovne banke.

i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

#### **Napomena:**

- Dostavljene ponude/profakture/fakture moraju biti ovjerene i potpisane od strane dobavljača/ponuđača, koja sadrži jasno definisanu vrstu opreme, cijenu izraženu u EUR sa iskazanim PDV-om, godinu proizvodnje, rok realizacije;
- Ponude/profakture/fakture izdate na ino jeziku, moraju biti prevedene na crnogorski jezik i ovjerene od strane zanatlja;
- Prihvatljive su samo ponude/profakture/fakture koje su izdate u periodu 1.01.2023 god. do 30.09.2023. god.;
- Ponude, predračuni, nalozi za plaćanje kompenzacija i slično ne predstavljaju prihvatljiv dokaz o trošenju sredstava;
- Sve fakture/ugovori izdati od isporučioaca opreme moraju biti plaćeni sa računa korisnika finansijske pomoći-subvencije;
- Ponuđač usluge/dobavljač opreme ne može biti fizičko lice, već samo pravno lice i registrovani preduzetnici;
- Za nabavku polovne opreme, potrebno je dostaviti procjenu vrijednosti ovlašćenog sudskog vještaka;
- Za nabavku polovne opreme potrebno je dostaviti izjavu dobavljača o porijeklu opreme, kao i da oprema nije kupljena iz sredstava finansijske pomoći iz državnog i/ili lokalnog budžeta ili međunarodnih institucija/programa i drugih donatora. Cijena polovne opreme mora biti manja od nove opreme istih karakteristika i ne smije biti veća od tržišne vrijednosti;
- Komisija zadržava pravo da umanji iznos prijavljenih troškova za povraćaj ukoliko su troškovi neadekvatni i nisu u skladu sa opravdanim troškovima i rokovima ili pravo da prijavu odbaci.

**Ukoliko se provjerom utvrdi da su u Prijavnom formularu dati neistiniti podaci ili da priložena dokumentacija nije validna i u skladu sa uslovima Javnog poziva, zanatliji se oduzima pravo učešća na Javnim pozivima Ministarstva na period od 5 godina.**

### **Ministarstvo će sljedeće dokaze obezbijediti po službenoj dužnosti:**

- Izvod o registraciji- Centralni registar privrednih subjekata;
- Potvrdu o plaćenim porezima i doprinosima ili reprogramu obaveza, zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec predaje dokumentacije za refundaciju troškova - Uprava prihoda i carina;
- Potvrdu da se osnivač i/ili odgovorno lice u pravnom licu ne nalazi u kaznenoj evidenciji za prekršaje iz oblasti privrednog kriminala- Ministarstvo pravde;
- Dokaz da je zanatlija upisan u Registar zanatlija kod JU Zanatska komora ili dokaz da je prijavljen za obavljanje zanatske djelatnosti kod organa lokalne uprave nadležnom za poslove privrede.
- Dokaz o kumulaciji državne pomoći i dodjele ostalih subvencija po istom osnovu.

## **6. PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROGRAMA**

Prije donošenja odluke o refundaciji zanatlija koji se prijavio za podršku u okviru Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2023. godinu je u obavezi da Komisiji za monitoring Ministarstva, omogući sprovođenje monitoringa neposrednim uvidom na lokaciji poslovnih objekata, uz potpisivanje zapisnika nakon čega će Komisija pripremiti Izvještaj o namjenskoj kontroli trošenja sredstava. Dodatno, zanatlija je dužan da Ministarstvu i Agenciji za zaštitu konkurencije u svakoj fazi pripreme i realizacije aktivnosti koje su predmet podrške omogući namjensku kontrolu trošenja sredstava i uvid u finansijsku dokumentaciju, u periodu od tri godine od dana odobrenja bespovratne podrške.

Ukoliko se procesom monitoringa Komisije utvrdi da je zanatlija nenamjenski koristio sredstva dodijeljena Programom ili ako Ministarstvu i Agenciji za zaštitu konkurencije ne omogući nadzor nad namjenskim korišćenjem sredstava u periodu od tri godine od dana odobrenja bespovratne podrške, zanatlija je dužan da vratiti dodijeljena nenamjenski utrošena sredstva, u roku od 30 dana od dana prijema pisanog obavještenja Ministarstva o obavezi vraćanja sredstava.

Takođe, ukoliko se utvrde i druge nepravilnosti u toku monitoringa, zanatliji se oduzima pravo učesća na Javnim pozivima Ministarstva za period od narednih 5 godina.

Zanatlija je u obavezi da na kraju svake godine, u periodu od tri godine, po zahtjevu Ministarstva, od dana odobrenja sredstava, dostavlja izvještaje o efektima korišćenja sredstava finansijske podrške (povećanje broja zaposlenih, proširenje asortimana, povećanje obima i vrijednosti prometa, povećanje produktivnosti, poboljšanje plasmana na inostrana tržišta, i sl.).

## **7. NAČIN IZVJEŠTAVANJA I EVALUACIJA**

Izvještaj o realizaciji Programa će biti sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu Ministarstva, kao i periodičnih izvještaja i informacija koje se pripremaju u cilju praćenja stanja u oblasti zanatstva. Evaluacija Programa će se obavljati od strane eksternih konsultanata, u skladu sa dinamikom realizacije dodijeljene podrške i očekivanih efekata implementacije Programa. U skladu sa prirodom dinamike realizacije dodijeljene podrške i očekivanih efekata, može obuhvatiti vremenski period nakon druge odnosno treće godine implementacije Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2023. godinu.

## 8. PROMOCIJA

U cilju bolje vidljivosti i dalje promocije **Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2023. godinu** i dodjele subvencija od strane Ministarstva, svi korisnici državne pomoći su odgovorni za adekvatno promovisanje projektne aktivnosti podržane od Ministarstva. **Podržane projektne aktivnosti koje se odnose na nabavku opreme treba da budu jasno obilježene da su ko-finansirane kroz Program za razvoj i promociju zanatstva za 2023. godinu, što će biti predmet Ugovora o sufinansiranju potpisanog između Korisnika državne pomoći i Ministarstva.**

## 9. KONTAKT

Sve informacije kao i stručna pomoć mogu se dobiti u prostorijama Ministarstva, radnim danima u periodu od 10-13h, putem e-maila: [tanja.markoc@mek.gov.me](mailto:tanja.markoc@mek.gov.me) i [lidija.radovic@mek.gov.me](mailto:lidija.radovic@mek.gov.me) i putem forme na portalu <https://biznis.gov.me>

## 10. DINAMIKA SPROVOĐENJA PROGRAMA

	Naziv aktivnosti	Nosilac aktivnosti	Rok	Budžet
1.	Raspisivanje Javnog poziva	MERT	april – 30. septembar 2023.g.	
2.	Preuzimanje prijavne dokumentacije i stručna pomoć	MERT	april – 30. septembar 2023.g	
3.	Podnošenje prijava	Zanatlije	april – 30. septembar 2023.g	
4.	Potpisivanje Ugovora o sufinansiranju sa korisnikom bespovratnih sredstava	MERT i zanatlije	Prema redosljedu odobrenja prijava april -30. septembar 2023.g	
5.	Dostavljanje dokumentacije kao dokaz o realizovanoj aktivnosti i izvršenim plaćanjima	Zanatlije	april – 1. novembar 2023.g	
6.	Razmatranje prijava (administrativna provjera i provjera validnosti dokumentacije o realizaciji)	MERT	Prema redosljedu prijema prijava april – 15. novembar 2023.g	
7.	Prikupljanje dokumentacije po službenoj dužnosti	MERT	Prema redosljedu prijema prijava april – 15. novembar 2023.g	
8.	Monitoring a	MERT	Prema redosljedu prijema prijava april -30. novembar 2023.g	
9.	Donošenje rješenja/odluke o odobravanju/odbijanju prijava	MERT	Prema redosljedu prijema prijava april -15. decembar 2023.g.	
10.	Isplata bespovratnih sredstava	MERT	Prema redosljedu odobrenja prijava april -25. decembar 2023.g	<b>175.000,00 €</b>